Wethouder van Onderwijs, Emancipatie,
Sociaal-Cultureel Werk en Migrantenbeleid

11900

mw. A.C. van Kampen

Gemeente Den Haag

Retouradres: Postbus 80 000, 2508 GA Den Haag

Uw brief van

02844

Uw kenmerk

De leden van de Commissie voor
het Onderwijs

Ons kenmerk
ON9201053/4245h

Doorkiesnummer
353 29 47 (Van Ettekoven)

Aantal bijlagen

Datum
21 februari 1992

Onderwerp
ontwerp voor een
non-discriminatiecode

Behoort bij agendapunt 5 van de openbare/~~besloten~~
vergadering Commissie voor het Onderwijs dd. 24-2-'92

Geachte dames en heren,

Naar aanleiding van de ontwerp-non-discriminatiecode voor het onderwijs deel ik u het volgende mee.

Het stuk is helaas door een interne communicatiestoornis al voor de collegebehandeling aan u toegezonden.

Voortvloeiend uit de behandeling van de ontwerp-code in het college van burgemeester en wethouders moet artikel 5 (Feestdagen) als volgt gelezen worden:

> "Leerlingen moeten de mogelijkheid hebben tot viering van algemene feestdagen van de door hen beleden godsdienst. De scholen kunnen hiertoe, binnen de beschikbare marge-uren, vrijaf geven."

Per abuis stond de ontwerp-non-discriminatiecode op de C-lijst van de commissievergadering van 24 februari a.s. en niet op de agenda. Inmiddels heb ik het stuk alsnog op de agenda geplaatst (zie hiervoor de aanvullingsagenda).

Ik vertrouw u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,
de voorzitter,

(Anke van Kampen)

Bezoekadres: Burgemeester De Monchyplein 14, Den Haag
Bereikbaar per openbaar vervoer: met buslijn 13;
vanaf Station HS - met buslijn 5; vanaf Station CS - met buslijn 22

Telefoon 070 - 353 26 51
Fax 070 - 363 82 27

BD 23

Wethouder van Onderwijs, Emancipatie,
Sociaal-Cultureel Werk en Migrantenbeleid 119007

Gemeente Den Haag 02830

Behoort bij agendapunt 3.2 van de openbare/~~besloten~~ vergadering Commissie voor het Onderwijs dd. 24-2-92.

Anke van Kampen

Retouradres: Postbus 80 000, 2508 GA Den Haag

de leden van de Commissie voor Onderwijs

Uw brief van
--
Uw kenmerk
--
Ons kenmerk
DON9200384
Doorkiesnummer
070-353.29.47 (Van Ettekoven)
Aantal bijlagen
1
Datum
18 februari 1992

Onderwerp

Ontwerp-non-discriminatiecode
voor het onderwijs

Geachte dames en heren,

Hierbij zend ik u, ter bespreking in de commissievergadering van 24 februari a.s., een ontwerp van een "non-discriminatiecode" voor het onderwijs.

Ter toelichting merk ik hierbij het volgende op.

- De code is ontworpen door het HARDT in nauw overleg met instanties als de dienst Onderwijs, de Anne Frankstichting, de ASAAM, de Adviesraad Buitenlanders e.a. Het besluit tot het opstellen van deze code werd in 1988 genomen door de gemeenteraad door middel van opname van dit actiepunt in het actieplan "Migranten in het onderwijs" in het kader van de nota "Minderheden Meer Toekomst". Als onderdeel van een pakket van maatregelen achtte de raad zo'n code maatschappelijk noodzakelijk. Tevens werd door het groeiend openlijk racisme de noodzaak van een non-discriminatiecode steeds dringender gevoeld. Helaas zijn ook in 1992 deze redenen om tot zo'n code te komen nog onverminderd van toepassing.

- De non-discriminatiecode bestaat uit de code zelf en een bijbehorende handleiding geschreven voor de leerkrachten.

- Het heeft nogal wat tijd gevergd om de code daadwerkelijk te realiseren. Dat is alleszins begrijpelijk bij zo'n delicaat onderwerp. Niet alleen vereiste het noodzakelijke vooroverleg met alle betrokkenen bij de totstandkoming van de eerste concepten veel zorgvuldigheid, ook het overleg met de schoolbesturen vroeg heel veel tijd.

.....

Bezoekadres: Burgemeester De Monchyplein 14, Den Haag
Bereikbaar per openbaar vervoer: met buslijn 13;
vanaf Station HS - met buslijn 5; vanaf Station CS - met buslijn 22

Telefoon 070 - 353 26 51
Fax 070 - 363 82 27

ED 23

- Mede op basis van dit overleg (o.a. ook met het "openbare onderwijsveld") is de voorliggende versie van de code meer "algemeen", meer een code geworden. Aanvankelijk had het stuk een beetje het karakter van min of meer strakke regelgeving. De sancties die erin zaten, zijn er nu uit. Artikel 14 bepaalt dat nadere afspraken gemaakt kunnen worden over te treffen maatregelen bij niet-naleving van de code. In de toelichting wordt vermeld dat het bestuur met richtlijnen kan komen. Naar mijn mening is hiermee recht gedaan aan de reacties uit het veld.

- Het voorliggende concept is met de besturen van het bijzonder onderwijs besproken in de COOBO.
  Daar bleek dat alleen het bestuur van het openbaar onderwijs van plan is de code voor al zijn scholen van toepassing te verklaren. De andere denominaties willen wel beschikken over de code, maar laten het aan de besturen c.q. de scholen over of ze ermee willen werken.

- In overleg met het HARDT wordt momenteel bekeken hoe de code het best kan worden geintroduceerd binnen het openbaar onderwijs. Vooralsnog wordt overwogen de officiele aanbieding te laten plaatsvinden op of rond 21 maart. Ik zal u daarover nog nader informeren.

Graag verneem ik in de commissievergadering van 24 februari a.s. uw reactie op deze ontwerp-non-discriminatiecode.

Met vriendelijke groet,
de voorzitter,

(Anke van Kampen)

NON-DISCRIMINATIECODE

VOOR HET ONDERWIJS

21 MAART 1992

INTERNATIONALE DAG TER BESTRIJDING
VAN RACISME EN DISCRIMINATIE

ALLEN DIE ZICH IN NEDERLAND BEVINDEN, WORDEN IN GELIJKE GEVALLEN GELIJK BEHANDELD. DISCRIMINATIE WEGENS GODSDIENST, LEVENSOVERTUIGING, POLITIEKE GEZINDHEID, RAS, GESLACHT OF OP WELKE GROND OOK, IS NIET TOEGESTAAN.
(Artikel 1 van de Grondwet van het Koninkrijk der Nederlanden)

Discriminatie omvat:
"IEDER ONDERSCHEID DAT EN IEDERE UITSLUITING, BEPERKING OF VOORKEUR DIE, OP GROND VAN RAS, HUIDKLEUR, GESLACHT, TAAL, GODSDIENST, POLITIEKE OF ANDERE OVERTUIGING, NATIONALE OF MAATSCHAPPELIJKE AFKOMST, ECONOMISCHE OMSTANDIGHEDEN OF GEBOORTE, TEN DOEL OF TEN GEVOLGE HEBBEN DAT DE GELIJKHEID VAN BEHANDELING TEN AANZIEN VAN HET ONDERWIJS TENIET WORDT GEDAAN OF WORDT AANGETAST."
(Overgenomen uit artikel 1 van het Verdrag van de United Nations Educational Scientific and Cultural Organization, UNESCO, inzake de bestrijding van discriminatie in het onderwijs, 1960)

INTERCULTUREEL ONDERWIJS "STAAT IN HET PERSPECTIEF VAN OPHEFFING VAN STRUCTURELE ACHTERSTELLING VAN ALLOCHTONE GROEPEN" en "GAAT ACTIEF IN TEGEN VOOROORDELEN, DISCRIMINATIE EN RACISME."
(Nota Minder Heden Meer Toekomst, Den Haag, 1988)

Dit ontwerp non-discriminatiecode is een hulpmiddel bij het vorm geven van intercultureel onderwijs.

INLEIDING

Achterstelling in het onderwijs op welke grond ook, bedoeld of onbedoeld, is niet toelaatbaar.
Besturen van Haagse scholen willen hieraan uitdrukking geven -naast een aantal andere maatregelen- met het vaststellen van een non-discriminatiecode.
Deze beoogt een verfijning te zijn van artikel 1 van de Grondwet en daardoor meer toepasbaar te zijn in de dagelijkse schoolpraktijk.

Met een non-discriminatiecode wil het Haagse Onderwijs erkennen dat
* Den Haag een multi-etnische, multi-culturele stad is;
* discriminatie in de samenleving voorkomt;

en uitspreken dat
* discriminatie in het onderwijs niet mag voorkomen;
* het zowel in beleid als in het dagelijks handelen de beginselen van het non-discriminatie-artikel in de grondwet ten uitvoer wil brengen.

Deze code is bestemd voor iedereen die bij de school betrokken is en bevat regels ten aanzien van

- leerlingen (I)
- ouders (II)
- schoolteam (III)
- onderwijsdoelstelling (IV)

evenals

- gedragsregels (V)
- klachtenprocedure (VI)
- maatregelen (VII)
- evaluatie (VIII)

Artikel 1
Onder discriminatie wordt in deze code verstaan: elke handeling of praktijk die tot gevolg heeft dat mensen worden achtergesteld op grond van ras, geloof, levensovertuiging, sexe, sexuele voorkeur, culturele achtergrond, sociaal-economisch milieu en fysieke verschijning.

LEERLINGEN/STUDENTEN

Artikel 2 Algemeen
1. De school moet de leerlingen in staat stellen tot het beleven van de eigen culturele orientatie en de eigen godsdienst, en het gebruiken van de eigen taal.
2. Indien een beslissing van de school naar het oordeel van een ouder/verzorger in strijd is met het bepaalde in het vorige lid, kan deze de directeur verzoeken deze beslissing in heroverweging te nemen.
3. De betrokken ouder/verzorger wordt door de directeur in de gelegenheid gesteld zijn verzoek mondeling toe te lichten.
4. Na een zorgvuldige afweging tussen het belang van de leerling en het belang van de school, neemt de directeur een nieuwe beslissing. Bij deze afweging wordt onder het belang van de school mede verstaan algemeen maatschappelijke belangen.
5. De nieuwe beslissing wordt gemotiveerd aan de ouder/verzorger meegedeeld.

Artikel 3 Taal
1. De leerlingen dienen te ervaren dat de eigen talen erkend en gewaardeerd worden. De school ontwikkelt hiertoe een beleid.
2. De leerkrachten spreken met elkaar af hoe zij met meertalige situaties in school omgaan.
3. Wanneer dit voor een goed begrip van de leerstof noodzakelijk is, zal aan een leerling met een niet-nederlandstalige achtergrond, eventueel door tussenkomst van een medeleerling, voor zover mogelijk, in zijn of haar taal, nadere uitleg worden gegeven.
4. De leerling heeft het recht om buiten de lessen de taal van zijn of haar voorkeur te spreken.

Artikel 4 Naam
1. Bij de inschrijving van een leerling wordt aangetekend hoe de naam van de leerling moet worden uitgesproken.
2. Het personeel is gehouden de naam op de juiste wijze uit te spreken.

Artikel 5 Feestdagen
1. Een leerling heeft op godsdienstige of levensbeschouwelijke gronden het recht een door de school georganiseerd feest niet bij te wonen. Voor deze leerling worden door de school andere activiteiten georganiseerd.
2. Desgewenst wordt aan een leerling op algemene feestdagen van de door hem of haar beleden godsdienst verlof verleend. Door de ouders/verzorgers wordt tenminste twee dagen voor de betrokken feestdag daarvan mededeling gedaan aan de directeur.

Artikel 6 Medezeggenschap
De school streeft actief naar evenredige etnische vertegenwoordiging van de kandidaten voor de geleding 'leerlingen/studenten' van de medezeggenschapsraad.

II OUDERS/VERZORGERS

De leerkrachten delen de verantwoordelijkheid voor het welzijn van de leerlingen met de ouders/verzorgers. Zij erkennen dat het betrekken van de ouders/verzorgers bij de school hier een voorwaarde voor is.

Artikel 7 Medezeggenschap
De school streeft actief naar evenredige etnische vertegenwoordiging van de kandidaten voor de oudergeleding van de medezeggenschapsraad.

Artikel 8 Informatie
Alle voor de ouders/verzorgers belangrijke berichten worden -indien mogelijk- voorzien van een geeigende vertaling in de taal van het land van herkomst.

III SCHOOLTEAM

De leerkrachten en het niet-onderwijzend personeel dienen elkaar te respecteren en onderlinge discriminatie te voorkomen.

Artikel 9 Samenstelling
1. De school streeft naar etnische verscheidenheid binnen het docententeam en de leden van het onderwijsondersteunend personeel.
2. De school streeft naar evenredige etnische vertegenwoordiging van de kandidaten voor de geleding 'personeel' van de medezeggenschapsraad.
3. Bij de werving van personeel zal de school zich door dit uitgangspunt laten leiden.

IV ONDERWIJSDOELSTELLING

De school biedt een leerplan dat jonge mensen optimaal voorbereidt op een plaats in het vervolgonderwijs en de multi-etnische, multi-culturele samenleving.

Artikel 10 Schoolwerkplan/leerplan
De school ziet er op toe dat het gebruikte schoolwerkplan/-leerplan:
a. aansluit bij de belevings- en ervaringswereld van leerlingen van diverse afkomst;
b. etnocentrisme vermijdt en een zo objectief mogelijk beeld geeft van diverse meningen, ideeen en wetenschappelijke verworvenheden, ook die van niet-westerse oorsprong;
c. aandacht besteedt aan het bestaan, de oorzaken en de effecten van racisme, vooroordelen en discriminatie.

Artikel 11 Leermiddelen
De school ziet er op toe dat de gebruikte leermiddelen:
a. uitgaan van een multi-etnische samenleving, etnocentrisme vermijden en geen vooroordelen en stereotypen bevatten.
b. begrippen en vaardigheden ontwikkelen die leerlingen in staat stellen kritisch met informatie om te gaan.
c. er didactisch en methodisch rekening mee houden dat veel leerlingen meertalig zijn.

V GEDRAGSREGELS

Artikel 12 Regels
Het is aan een ieder die zich in het gebouw of op het terrein van de school bevindt, niet toegestaan:
a. discriminerende grappen of opmerkingen te maken;
b. materialen te verspreiden die discriminerend zijn of die aanzetten tot discriminatie;
c. propaganda te maken voor organisaties die discriminatie beogen of anderen daartoe aanzetten.

VI KLACHTENPROCEDURE

Artikel 13
1. De school wijst een lid van het team aan als vertrouwenspersoon.
2. Alle klachten inzake toepassing van deze code kunnen bij de vertrouwenspersoon aanhangig worden gemaakt.
3. De vertrouwenspersoon bepaalt na overleg met de klager(-ster) en desgewenst na overleg met vertrouwenspersonen van andere scholen hoe de klacht zal worden afgedaan.
4. Het bestuur en de directie kunnen hiervoor richtlijnen geven.

VII MAATREGELEN

Artikel 14
1. Tussen school en bestuur worden afspraken gemaakt welke maatregelen worden getroffen, indien het bepaalde in deze code niet door het personeel wordt nageleefd.
2. De personeelsvergadering van de school geeft aan welke maatregelen worden getroffen ten aanzien van leerlingen, bij overtreding van het bepaalde in deze code.
3. Bij overtreding van het bepaalde in deze code door een ouder/verzorger of een andere bij de school betrokken derde, worden maatregelen getroffen.

VIII TOT SLOT

Artikel 15
Het personeel van de school spreekt af hoe deze code wordt nageleefd. Dit wordt aan het bestuur meegedeeld.

Artikel 16
Het bestuur maakt met de school afspraken over jaarlijkse evaluatie van de code.

BEGRIPPEN

Racisme:
elke theorie, ideologie, maar ook elke houding, daad of institutionele praktijk waarbij feitelijke of denkbeeldige fysieke en/of etnische verschillen als aangrijpingspunt dienen om (groepen) mensen te beknotten in hun recht op gelijkwaardigheid.

Discriminatie:
elke handeling of praktijk die tot effect heeft dat mensen onterecht worden achtergesteld (zie artikel 1). Dit kan zijn een GELIJKE behandeling in een ONGELIJKE situatie, of een ONGELIJKE behandeling in een GELIJKE situatie.

Discriminatie kan bedoeld of onbedoeld, bewust of onbewust zijn.

Etnische afkomst:
verwijst naar de door een groep gedeelde waarden, normen, gebruiken, naar de historische en emotionele verbondenheid en vaak een gemeenschappelijk perspectief. Hoewel etnische afkomst ook een objectieve kant heeft, bepaalt de persoon zelf tot welke groep hij/zij wil behoren. Dit kan afhankelijk zijn van tijd en plaats.

Colofon

Samenstelling: drs. Polli Bloem-Hagenaars
mr. Ruud van Dam

Den Haag, maart 1992

't Haags Anti-Racisme en Discriminatie Team,
Burgemeester De Monchyplein 2B, 2585 BC Den Haag.

HANDLEIDING BIJ DE NON-DISCRIMINATIECODE

INLEIDING

We zijn het er allemaal over eens dat discriminatie uit den boze is. Toch is het aantal mensen dat last heeft van discriminatie aanmerkelijk groter dan het aantal mensen dat toegeeft dat zij discrimineren. Een vreemd verschijnsel, vooral voor leerkrachten die zich dagelijks inspannen kinderen te leren dat alle mensen gelijkwaardig zijn.
Een non-discriminatiecode voor het onderwijs beoogt dit verschil te verminderen.

Deze code ondersteunt diegenen die verantwoordelijkheid willen dragen bij het voorkomen van discriminatie. Bijna iedereen is daarbij betrokken: als toeschouwer, als mikpunt of als dader, vaak ongewild en onbedoeld. Een code probeert dus bescherming te bieden aan iedereen, stelt normen voor het omgaan met elkaar en laat mensen nadenken over hun gedrag. Op die manier komt de multiculturele school een stukje dichterbij.

Geschiedenis

Al in 1985 leefde bij een aantal onderwijsmensen in Den Haag de wens gedragsregels op te stellen. Deze regels zouden richtlijnen moeten bevatten voor het omgaan met alledaagse vormen van discriminatie. In het eerste werkplan van 't Haags Anti- Racisme en Discriminatie Team, 't HARDT -januari 1986- werd het opstellen van schoolregels opgenomen. Op vrijwillige basis werd aan scholen ondersteuning geboden. Daarbij bepaalde het team wat het onder discriminatie verstond en wat men er tegen wilde doen.

In de nota Minder Heden Meer Toekomst, actieplan migranten in het onderwijs -januari 1988- van de gemeente Den Haag werd als actiepunt 2 het opstellen van een ontwerp anti-discriminatiecode voor scholen opgenomen. Als onderdeel van een pakket aan maatregelen werd een dergelijke code maatschappelijk acceptabel geacht. Tevens werd door het groeiend openlijk racisme de noodzaak voor een code dringender gevoeld. Aan 't HARDT werd de opdracht gegeven een code te ontwerpen en aan schoolbesturen voor te leggen opdat zij deze vervolgens aan hun scholen aanboden.

Aldus is geschied. 't HARDT werd hierbij terzijde gestaan door een aantal personen, afkomstig uit verschillende organisaties: de dienst Onderwijs, het LBR, de ASAAM, de Anne Frankstichting, de Adviesraad Buitenlanders, de CAD, de SCO en de VKO.

Uitgangspunten van de code

De code erkent dat er zowel institutionele als alledaagse vormen van achterstelling bestaan. Onder institutionele discriminatie wordt verstaan het systematisch achterstellen van personen en groepen op grond van irrelevante kenmerken zoals huidkleur, afkomst en sekse. Dit uit zich bijvoorbeeld in de schoolloopbaan van leerlingen, deelname aan vertegenwoordigende organen zoals de medezeggenschapsraad en de samenstelling van het leerkrachtenteam. Alledaagse vormen van discriminatie zijn bijvoorbeeld het uitschelden, negeren en beledigen. Hoofdstukken I tot en met IV gaan in op institutionele vormen van discriminatie, hoofdstukken V en VI op alledaagse.

De code gaat ervan uit dat het goed is een norm te stellen. De discussie over wat wel en niet moet en mag dient voortdurend gevoerd en getoetst te worden aan de realiteit. Deze discussie is een voorwaarde voor een levend gebruik van de code. Schoolteams moeten de artikelen in de code konkreet uitwerken en kenbaar maken aan allen die bij de school zijn betrokken. De normen die gesteld worden zijn afspraken die met elkaar worden vastgesteld. Werken met de code levert ervaringsgegevens op die vergelijkbaar zijn met een jurisprudentie.

Let wel: een code is slechts een van de middelen om discriminatie tegen te gaan en dient ingebed te zijn in een intercultureel schoolbeleid.

TOELICHTING

Inleiding
Deze is op te vatten als een intentieverklaring. De regels gelden voor iedereen die op een of andere manier bij de school is betrokken, dus ook voor bezoekers, leveranciers of schoolbegeleiders.

Hoofdstuk I: Leerlingen/studenten
Artikel 2: Dit artikel is ontleend aan de Conventie van de Rechten van het Kind zoals door de Verenigde Naties is aangenomen. Het wordt in de volgende artikelen nader toegelicht. Dit artikel geeft de school de mogelijkheid met de ouders en leerlingen/studenten het interculturele schoolbeleid nader in te vullen. Met andere woorden, er is ruimte voor overleg. Cultuur is niet statisch, de schoolcultuur evenmin. Op basis van wederzijds respect bespreken school en ouders de invulling van taalbeleid, feestdagen en andere maatregelen. Dit verschaft duidelijkheid over het mogelijke spanningsveld van de identiteit van de school en die van ouders.

Artikel 3: Taal vormt voor ieder mens een wezenlijk onderdeel van zijn of haar leven. Het is de huid van de cultuur. De eigen taal vormt de verbinding die ene mens heeft met haar of zijn groep, familie, volk. In emotioneel, sociaal en cognitief opzicht is de eigen taal een belangrijke schakel in de ontwikkeling van een kind. Het Nederlands en de diverse talen van de leerlingen vinden een plaats in het taalbeleid van de school. Voor ondersteuning bij het formuleren en het uitvoeren van een dergelijk beleid kan de school een beroep doen op de diverse begeleidingsinstellingen zoals het COA, 'tHARDT, het HCO, het APS, CPS en KPC.

Artikel 4: De eigen naam draagt bij aan de ontwikkeling van de identiteit van de leerling. Bijnamen of verbasteringen van buitenlandse namen werken destructief. Namen hebben niet zelden een religieuze, culturele of een familie-achtergrond. De school kan de namen aantekenen in fonetisch schrift bij inschrijving van een leerling.

Artikel 5: Religieuze feestdagen kunnen voor ouders en studenten/leerlingen enerzijds en voor de school anderzijds, een gevoelig onderwerp van bespreking zijn. Maak met ouders en studenten/leerlingen duidelijke afspraken. Stel u op de hoogte van de belangrijkste religieuze feestdagen en hun betekenis. Bekijk of de gangbare feesten in school zodanig kunnen worden aangepast dat meer mensen zich daarin kunnen herkennen. Ook de mogelijke parallellen van diverse feesten in dezelfde tijd kunnen op school herdacht worden. Raadpleeg hiervoor ook de richtlijnen die door het bevoegd gezag worden uitgevaardigd of die in de leerplichtwet staan vermeld voor het aanvragen en toestaan van schoolverzuim.

Artikel 6: De evenredige vertegenwoordiging kan niet worden afgedwongen. Toch is een aantal maatregelen mogelijk als deze niet spontaan tot stand komt. Kijk eens hoe het staat met de vergadercultuur, met het al of niet tappen van racistische of sexistische moppen, met de steun aan leerlingen die voor het eerst deelnemen aan vertegenwoordigende organen.
Dit artikel is niet van toepassing voor basisscholen.

II Ouders/verzorgers

Artikel 7: Hiervoor geldt hetzelfde als voor artikel 6. De strekking van dit artikel kan men uitbreiden tot raden en commissies.

Artikel 8: Bij de multi-etnische school is communicatie uitermate belangrijk. Taal kan daarbij wel eens een handicap zijn. Het gebruik van diverse vertalingen is aan te raden. Communicatie via audiovisuele middelen en beeldtaal is een andere mogelijkheid. Vraag ouders en oudere leerlingen eventueel te helpen.

III Leerkrachtenteam

Artikel 9: Dit artikel beoogt een aantal -voor intercultureel onderwijs- belangrijke zaken:
* het maakt de schoolcultuur intercultureel
* het geeft leerlingen diverse identificatiemogelijkheden
* het stelt leerlingen multi-etnisch samenwerken ten voorbeeld.

IV Onderwijsdoelstelling
Artikel 10: Hoewel niet alle leerlingen even gemotiveerd of begaafd zijn, is het toch betreurenswaardig als groepen leerlingen, gekenmerkt door sexe of afkomst, minder presteren. Mocht dit voorkomen, dan zal de school het leerplan onderzoeken en maatregelen treffen. Ook de gebruikte toetsen en testen kunnen onterecht onderscheid maken tussen leerlingen. Voor ondersteuning bij het vormgeven van intercultureel onderwijs en een taalbeleid kan de school terecht bij instellingen als het COA, 'tHARDT, het HCO en de landelijke onderwijsondersteuningsinstellingen.

Artikel 11: Voor de school staat de gelijkwaardigheid van alle leerlingen voorop. Dat zal tot uitdrukking komen in de gebruikte leermiddelen. Voor ondersteuning bij de aanschaf daarvan kan de school terecht bij de daarvoor ingestelde begeleidingsinstituten.

V Gedragsregels
Artikel 12: Voor de ontplooiing van leerlingen is een veilige sfeer nodig. Discriminerende opmerkingen, van wie dan ook, zijn hierbij uit den boze. De grens tussen grappig en discriminerend is niet altijd even helder. Een schoolteam kan regelmatig met elkaar bespreken welke opmerkingen onder welke omstandigheden ontoelaatbaar zijn. Desgewenst vraagt men hierbij ondersteuning aan.

VI Klachtenprocedure
Normaal gesproken zal de directie de aangewezen instantie zijn. Om de drempel te verlagen zal het raadzaam zijn een vertrouwenspersoon aan te wijzen. Het bestuur komt hiervoor met een procedurevoorstel. Voor basisscholen zal dit er anders uitzien dan voor scholen voor voortgezet onderwijs. Voor jonge leerlingen zal de eigen leerkracht de meest aangewezen persoon zijn. Ook niet-onderwijzend personeel kan hierin een belangrijke rol vervullen.

VII Maatregelen
Het bestuur kan hiervoor met richtlijnen komen. Uiteraard gelden de rechtspositiebesluiten en schoolreglementen. Deze zijn in het uiterste geval van toepassing. Onafhankelijk daarvan, kan de school besluiten hoe met klachten om te gaan. De directie bespreekt met het schoolteam
* hoe de klacht gerapporteerd wordt
* wie de klacht behandelt
* wie zorg draagt voor het mikpunt
* wie de dader aanspreekt
* welke pedagogische maatregelen worden getroffen voor de omstanders (bijvoorbeeld de klas of de ouders)
* welke maatregelen worden getroffen; afhankelijk van het aantal overtredingen en de ernst daarvan kunnen deze varieren van praten tot probleemoplossende sancties.